

U SPOMEN

TOMISLAV RAUKAR (STARI GRAD NA OTOKU HVARU, 29. PROSINCA 1933. – ZAGREB, 2. SRPNJA 2020.), POVJESNIČAR, SVEUČILIŠNI PROFESOR, AKADEMIK

Akademik Tomislav Raukar, maturiravši u Srednjoj ekonomskoj školi i u Srednjoj glazbenoj školi u Splitu, prvotno je 1956. god. završio studij povijesti, hrvatskoga jezika i jugoslavenskih književnosti na Višoj pedagoškoj školi, također u Splitu. Stekavši diplomu učitelja, krenuo je na studij jednopredmetne povijesti na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, gdje je diplomirao 1963. godine. Kao apsolvent (1962.) bio je zaposlen u tadašnjemu Arhivu Hrvatske (danas Hrvatski državni arhiv), da bi nakon obrane diplomskoga rada 1963. kao asistent započeo sveučilišnu karijeru na Odsjeku za povijest Filozofskoga fakulteta u Zagrebu ostavši na njemu čitav svoj radni vijek (do 2004. god.). Doktorsku je disertaciju, naslova *Ekonomsko-društveni odnosi u Zadru u XV. stoljeću*, obranio 1975. na matičnom fakultetu.

Od te je godine redovitim putem napredovao u zvanjima pa je docentom potvrđen 1976., izvanrednim profesorom 1980., redovitim profesorom 1985. (potvrđen u drugom izboru 1991.), a 1997. godine redovitim profesorom u trajnom zvanju. Kao izniman je stručnjak i sveučilišni profesor od osamostaljenja Republike Hrvatske pozivan kao vanjski suradnik i na ostala sveučilišta te je od 1995. do 1996. bio nositeljem predmeta *Hrvatska povijest u razvijenom i kasnom srednjem vijeku* na novopokrenutom studiju povijesti Pedagoškoga fakulteta (danas Filozofski fakultet) u Puli, potom od 1996. do 2000. na Hrvatskim studijima u Zagrebu te od 2004. do 2012. na preddiplomskom i diplomskom (od 2008.) studiju povijesti Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Splitu. Štoviše, u struci je i na domaćoj i na međunarodnoj razini prepoznat kao jedan od vodećih hrvatskih povjesničara medievalista, što potvrđuju nagrade i priznanja, poput *Godišnje Državne nagrade za znanost u području humanističkih znanosti* (1998.), odlikovanja *Reda Danice hrvatske s likom Ruđera Boškovića* (1998.), *Priznanja Leksikografskoga zavoda Miroslav Krleža* (2000.), *Medalje Filozofskoga fakulteta u Zagrebu* (2003.), *Medalje Sveučilišta u Zagrebu* (2004.), *Nagrade »Anton Gindely« Instituta za Podunavlje i Srednju Europu* u Beču (2009.) i *Nagrade »Ivan Lučić« za životno djelo* (2016.). Kao gost predavač bio je pozivan na sveučilišta u Ljubljani, Beogradu i Veneciji, a kao izlagač na znanstvenim skupovima u Italiju, Švicarsku, Španjolsku, Austriju, Sloveniju, Srbiju, Crnu Goru i Bosnu i Hercegovinu.

Zahvaljujući njegovu doprinosu uključivanja domaće znanosti u europske i svjetske znanstvene krugove te njegovoj brizi o hrvatskoj kulturnoj baštini i njezinoj afirmaciji u svijetu, izabran je 1986. god. za člana suradnika Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti te 1997. za redovitoga člana Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti (dalje: HAZU), u kojoj je obnašao niz odgovornih funkcija – bio je, primjerice, od 1998. glavnim i odgovornim urednikom *Starina HAZU-a*, od 2001. zamjenikom i potom od 2007. do 2014. tajnikom Razreda za društvene znanosti, a od 2008. do smrti voditeljem Odsjeka za povijest Zavoda za povijesne i društvene znanosti HAZU-a u Zagrebu.

U posljednjoj akademskoj godini njegova sveučilišnoga rada na dodiplomskom studiju povijesti pri matičnom odsjeku, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu njemu je u čast objavio zbornik radova, *Raukarov zbornik*, koji su mu posvetili brojni kolege, suradnici i bivši studenti. Među njima je zavidan udio i onih koji su rodom iz Istre ili su stručnjaci koji se bave srednjovjekovnom poviješću Istre, poput Luje Margetića, Ivana Jurkovića, Miroslava Bertoše, Marije Mogorović Crljenko, Branke Poropat, Tajane Ujčić, Elvisa Orbanića, Darka Darovca, Slavena Bertoše i Egidija Ivetića, kako su slijedom kao autori navedeni u tom zborniku. Takav se odnos koleg(ic)a s istarskih prostora prema njemu gradio postupno i ustrajno zahvaljujući njegovu nastojanju da i teme iz povijesti Istre nađu svoje mjesto u hrvatskoj historiografiji, osobito onoj koja se bavi srednjovjekovljem. Njegova je bibliografija golema te ovom prilikom upozoravamo širu stručnu i znanstvenu javnost da je u svom kapitalnom sintetskom ostvarenju *Hrvatsko srednjovjekovlje* (Zagreb: Školska knjiga – Zavod za hrvatsku povijest FF-a, 1997.) u svakoj većoj cjelini redovito spominjao, pa čak i u zasebnim poglavljima interpretirao istarsko srednjovjekovlje, kao što su »Primjer Istre« (str. 136 – 138) u dinamici narodnosnog stvaranja hrvatskoga i romanskog svijeta ili »Istarski prostor: suprotnosti i trajanja« odnosno »Istarski razvod i svijet “komuna”« (273 – 275), u velikom poglavlju u kojemu oslikava tzv. »rubna područja« hrvatske povijesti. Premda se, dakle, nije izravno bavio arhivskim istraživanjima u svezi s istarskim srednjovjekovnim razdobljem, u tom djelu redovito spominjanje Istre, njezine političke i društvene rascjepkanosti, ali isto tako vjerske i kulturne unificiranosti te multietničke prožetosti, bjelodano pokazuje kako je s velikim zanimanjem pratio dosege istarskih medievalista te ih je znao na sjajan način predočiti domaćoj i svjetskoj javnosti. Uostalom, opetovano je izjavljivao ne samo svojim studentima tijekom predavanja nego i u javnosti od sedamdesetih godina prošloga stoljeća da elitu – doslovno »perjanicu« – hrvatske historiografije predstavljaju malobrojni istarski znanstvenici koji su se bavili srednjovjekovljem Istre, poput Miroslava Bertoše, Luje Margetića, Branka Fučića, Danila Klana, Zvane Črnje...

Kao sveučilišni profesor bio je uvijek susretljiv, spreman odgovoriti na sva pitanja studenata, dostupan za konzultacije, legendarno točan glede satnice početka i svršetka predavanja. Niz je naraštaja studenata svjedočio da za njega nije postojala »akademska četvrt« kada je bio posrijedi njegov dolazak u naznačeno vrijeme, ali ju je stoički prihvaćao ako bi se koga od kolega trebalo pričekati. Predavanja su mu bila tečna, lako razumljiva, savršeno usklađena i odmjerena pa su ih slušatelji s užitkom pratili. Za svoje je nastavničke karijere među studentima slovio ne samo na matičnom fakultetu nego i na odsjecima Hrvatskih studija i Filozofskih fakulteta u Puli i Splitu kao jedan od omiljenijih profesora. Njima je

podario udžbenik, već spomenuto *Hrvatsko srednjovjekovlje*, kakav nisu imali studenti na mnogim prestižnim svjetskim sveučilištima, što svjedoči i ocjena međunarodnoga žirija prilikom dodjele nagrade mu »Anton Gindely«, nazvavši tu sintezu »sveobuhvatnom, prema težištima *nouvelle histoire* usmjerenom prikazivanju cijelog jednog tisućljeća hrvatske povijesti, što se odlikuje visokim stupnjem znanstvene akribičnosti i nadasve elegantnim jezikom.« Taj je udžbenik bio polazištem i skraćenijskog izdanja za potrebe bolonjske reforme sveučilišnih studija, koji je u suautorstvu s prof. dr. Nevenom Budakom objavio pod naslovom *Hrvatska povijest srednjeg vijeka* (Zagreb: Školska knjiga, 2006.). U njemu je iznova istarsko srednjovjekovlje dostojno predstavljeno u 13. poglavlju, jednostavna naslova »Istra.« Oba su ta udžbenika i danas na popisu obvezne literature iz predmeta *Uvod u hrvatski srednji vijek*, kojemu sam nositelj na Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli. Naime, kao njegov student bila mi je osobita čast naslijediti i njega i prof. dr. Nevena Budaka, najprije kao njihov asistent, a potom i kao sveučilišni profesor na mjestu predavača hrvatske srednjovjekovne povijesti.

Premda se akademik Tomislav Raukar klonio medijske eksponiranosti, pa stoga i nije bio poznat široj javnosti u Istri, kao uostalom i u čitavoj Hrvatskoj, on je (svjedokom sam) u akademskim krugovima Istre i Pule bio priman s uvažavanjem i zahvalnošću. Skrupulozno se nadam da sam mu se svojim radom i suradnjom barem djelomice odužio. On nije bio samo povjesničar, sveučilišni profesor, akademik i moj učitelj. Tomislav Raukar za sve je kolege i kolege koje poznajem bio – Gospodin Profesor.

Ivan Jurković